

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 12-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№115 бұйрығына 452-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған
негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін
«Ым-ишараттық сөйлеу тілі» пәнінен жаңартылған мазмұндағы
үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін «Ым-ишараттық сөйлеу тілі» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) «Білім туралы» 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. «Ым-ишараттық сөйлеу тілі» пәнінің мақсаты - ауызекі байланыста қиындықтар туындағанда, есту бұзылысы бар адам қоғамда еркін қарым-қатынас жасау үшін 5-10 сыныптың естімейтін білім алушыларында ым-ишараттық сөйлеу тілін қалыптастыру.

3. «Ым-ишараттық сөйлеу тілі» пәнінің міндеттері:

1) ым-ишара және ауызекі тыңдалған немесе оқылған мәтін түрінде, әңгімелесудің негізгі мазмұнын жеткізуге және түсінуге үйрету;

2) ым-ишара тілінде айтушының көзқарасымен қалай ұсынылғандығына қорытынды жасау, анықтауға үйрету;

3) ым-ишараттық сөйлеу тілінің нормасын сақтай отырып, пікірталас тақырыптарын түсінуге және оны талқылауға қатысуға үйрету;

4) ым-ишараттық сөйлеу тілі көмегімен эмоция және өз ойымен бөлісу, тыңдағанын және оқығанын пайымдау біліктілігін дамыту;

5) ым-ишара көмегімен логикалық кезектілікті сақтай отырып, өз көзқарасын дәлелдеуге үйрету;

6) ым-ишара түрінде қарым-қатынас орнату және берілген тақырыпқа сай өз ойын логикалық дәлелдеу, байланысты өздігінен құрастыру;

7) ауызекі және ым-ишараттық сөйлеу тілі көмегімен сөйлеу тілі қарым-қатынасының түрлі тәсілдерін пайдалана отырып, диалогқа қатысу.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

4. Естімейтіндердің қатарына табиғи жолмен дамиды ауызша сөйлеу тілі мүмкін болмайтын туылғаннан немесе кейіннен пайда болған естімеушілік, естудің тұрақты екіжақты бұзылысы бар балалар; арнайы жүйелі психологиялық-педагогикалық көмексіз олардың ары қарайғы психофизиологиялық дамуы өзінше ерекшеленеді, соның салдарынан әлеуметтік бейімделу айтарлықтай шектеледі.

5. Естімейтіндерді ым-ишараттық сөйлеу тіліне оқыту тұжырымдамасы мына әдістемелік негізден тұрады:

1) тіл мен сөйлеу тілінің бірлігі;

2) есту депривациясы бар тұлғалардың эмоционалды-танымдық дамуында ым-ишара сөйлеу тілінің маңызы;

3) сенсорлы қалыпты және естуі бұзылған балалардың ауызша және ым-ишараттық сөйлеу тілін меңгерудің жалпы лингвистикалық заңдылықтары;

4) құрылымдық лингвистика жағынан Ым-ишараттық сөйлеу тілін талдау қағидасы;

5) ым-ишара сөйлеу тілінде жай және күрделі пайымдаулардың ерекшелігі.

6. Ым-ишара, коммуникация дағдыларын толыққанды меңгеру үшін келесі оқу жағдайлары ұйымдастырылады:

1) білім алушылардың тұлға болып қалыптасып, дамуына және сапалы білім алуына мүмкіндік беретін, әлеуметтік тәжірибесін кеңейтіп, естуі қалыпты ересектер мен құрдастарының арасында өзара қарым-қатынаста іскерлік және эмоционалды жайлы атмосфера орнату;

2) коммуникативті аймақты кеңейту мақсатымен білімді ұйымдастыру шектен шығатын білім кеңістігінің біртіндеп өсуі;

3) әртүрлі қолжетімді қызмет түрлеріне қатысуға жұмылдыру, қарым-қатынас процесінде белсенділікке, естімейтін білім алушылардың ынтасын дамытуға жағдай жасау;

4) жетістікті бағалау және оқытуды ұйымдастыруда оқу материалдарын меңгеру, ақпаратты ым-ишара түрінде өңдеу және қабылдау ерекшелігін тіркеу;

5) білім алушылардың әлеуметтік мәдени ортасын және оның түсінігінің фрагменттік, бірмағыналығын, ситуативтілігін еңсеру;

6) естімейтін білім алушылардың ұғынуына, бақылау, әрекет, таңданудан тұратын жеке өмірлік тәжірибенің жанамалығына арнайы көмек;

7) көңіл-күй, мотив, жағдай, адамдар арасындағы өзара байланысты түсінуді дамытатын арнайы көмек;

8) белгілі мәнмәтінде барлық коммуникативті жағдайларда ым-ишараттық сөйлеу тілін білім алушылардың қолдану біліктілігін дамыту, ым-ишараттық сөйлеу тілін жүйелі және мақсатқа бағдарлап оқыту;

9) қарым-қатынас процесінде ым-ишараттық сөйлеу тілі құралдарын және қажет болған жағдайда дактилологияны қолдану;

10) білім алушылардың өзіндік танымдық, әлеуметтік мәдени және коммуникативті қажеттіліктерді жүзеге асыру мақсатында вербальды және вербальсыз құралдарды қолдану.

7. Естімейтін білім алушылардың ым-ишара сөйлеу тілінің дамуы сурдопедагогиканың мына дидактикалық қағидаларына негізделеді:

1) білімнің жеке бағдарлық тұжырымдамасына өтуді білдіретін оқытудың ізгілендіру қағидасы;

2) білімнің түрлі қажеттілігін қанағаттандыруға бағытталған мектепке сәйкес естімейтін білім алушылардың жеке ерекшелігін дамытуға және білім деңгейіне бейімдеу қағидасы; көру қабілеті бұзылған, психикалық дамуы тежелген, есту қабілеті бұзылған білім алушыларға түрлі әдіс-тәсілдерді қолдану;

3) оқытуды жекешелендіру және саралау қағидасы естімейтін білім алушылардың ата-аналарымен бірге өзіне оңтайды оқу жолын таңдауға мүмкіндік береді;

4) оқытудың ауызша құралдары және көрнекілік қағидасы жинақтау мақсатында бақылауды ұйымдастыруға, қорытындыны, жаңа түсініктерді қалыптастыру негізінде сезімтал бейнені жалпылау және жүйелеу, оқу-тәрбие процесінің ережелеріне сай бағытталған;

5) естімейтін білім алушылардың жеке тұлғалық дамуына жол ашатын, ауызша рәсімдеу ақпаратын қабылдауға мүмкіндік беретін ана тілі мен ғылым негізін меңгеру қағидасы;

6) естімейтін білім алушының өзіне айтылған сөйлеу тілін еркін түсінуге және қоршаған адамдарға түсінікті етіп сөйлеу біліктілігін жеткілікті дамытуға ауызша сөйлеу тілімен бірге естіп қабылдауды дамытуды қарқындату қағидасы;

7) сөйлеу тілі қарым-қатынасын белсендіру қағидасы естімейтін білім алушылардың біріккен қызметін ұйымдастыруға психологиялық-педагогикалық тәсілдерді жүзеге асырудың қажеттілігін ескереді және ауызша сөйлеу тілі негізінде қарым-қатынас қажеттілігін шақыратын жағдайларды үлгілеуді болжайды. Білім алушыларды қарым-қатынастың түрлі тәсілдерін қалыптастырып арнайы оқыту оқу-тәрбиелік жұмыстың әлеуметтік жүріс-тұрысы түрінде жүзеге асырылады;

8) әрекеттік ықпал қағидасы әрекет білімді қалыптастыру процесі ретінде қарастырылатын, естімейтін білім алушылардың тұлғасын қалыптастыруға түзете-дамытушылық бағыттылықты қамтамасыз ететін естімейтін білім алушыларды заманауи оқыту жүйесіне бағытталған негізді құрайды.

8. Ым-ишараттық сөйлеу тілімен жұмыс процесі есту қабілеті бұзылған білім алушылардың сөйлеу тіліне оқытудың келесі қағидаларына негізделеді:

1) коммуникативті бағыттылықты қамтамасыз ету, сабақта немесе сабақтан тыс тәжірибелік әрекет түрлерімен, танымдық, ойынмен байланысты сөйлеу тілі тәжірибесінің кеңеюі үшін жағдай жасау;

2) ым-ишара лексикасын, фразаларын түсінуді қамтамасыз ету және оны өзінің белсенді сөйлеу тілінде қолдануға біртіндеп өту;

3) қарым-қатынастың күрделі түрлерін (сипаттау, баяндау, талқылау, түсіндіру) меңгеру үшін алдымен қарым-қатынастың қозғаушы түріне оқыту;

4) ситуативті сөйлеу тілін әлдеқайда дерексіз және күрделі (көрнекілікке емес, керісінше сөйлеу тілі материалдарын меңгеруге сүйенетін) мәнмәтін түріне өтуді қолдану;

5) ым-ишараттық сөйлеу тілін қолдану арқылы сөйлеу тілі дағдыларын өңдеудің кезектілігі;

б) ым-ишараттық сөйлеу тілі көмегімен ойын және сезімін өздігінен білдіруді максимальды белсендіру.

9. Ым-ишараттық сөйлеу тіліне оқыту процесінде естімейтіндер бір-бірімен калькалаушы ым-ишараттық сөйлеу тілі және ұлттық Ым-ишараттықсөйлеу тілі құралы деп аталатын екі сөйлеу тілі жүйесін қолдану қажеттілігін көздейді.

10. Калькалаушы ым-ишараттық сөйлеу тілі (бұдан әрі - ҚЫИСТ) – айтушының ауызша сөйлеу тілін ым-ишарат сүйемелдейтін қарым-қатынас жүйесі. Естімейтіндер көп жағдайда сөзді дауыссыз айтады. ҚЫИСТ ым-ишараты сөздің баламасы ретінде, ал оның кезектілігі жай сөйлемде сөздердің орнына сәйкестендіріледі. Лексикада ҚЫИСТ ым-ишараты негізгі екі топқа бөлінеді: қазақша ым-ишараттық сөйлеу тіліне кіретін; тек ҚЫИСТ қатысты ым-ишарат (дактильді әліппе көмегімен айтылатын – дактильді сөздер; бірнеше дактиль мен ым-ишараттан тұратын лексема).

11. ҚЫИСТ жүзеге асыру білім алушылардың қазақ тілді меңгеру деңгейін жоғарылату негізінде мүмкін болады. Білім алушылардың ауызша сөйлеу тілін дамыту міндеті сабақта және сабақтан тыс шараларда іске асырылады.

12. ҚЫИСТ дамытудың негізгі міндеті – сөздік қорды кеңейту, сыныптан тыс шараларда (ым-ишараттық сөйлеу тілі үйірмесі), ым-ишараттық сөйлеу тілі сабағында түсіну және оны білдіру құралдарын белгілі ортада қалыптастыру.

13. Қазақшаым-ишараттық сөйлеу тілі–қазақша ым-ишараттық сөйлеу тілі құралдарының көмегімен жүзеге асырылатын қарым-қатынас құралы ҚЫИСТ – өзіндік лексика мен грамматикаға ие ерекше лингвистикалық жүйе.

14. ҚЫИСТ және ҚЫИСТ қарым-қатынаста әрқайсысының өз қызметі бар естіметін білім алушылармен түрлі жағдайда меңгеріледі. Бастапқыда естімейтін бала ҚЫИСТ меңгеріп және оны қарым-қатынаста кеңінен қолдана бастайды; қазақ тілін оқи келе ол ҚЫИСТ көшеді. Негізгі ым-ишара ҚЫИСТ келеді және ҚЫИСТ өте үлкен және тұрақты лексикалық классты құрайды.

15. «Ым-ишараттық сөйлеу тілі» сабақтарын құрудың негізгі қағидасы – тақырыптық. Жылдық оқу материалы Бағдарламада көрсетілген жеке тақырып түрінде жоспарланады. Тақырыптарды қазақ тілі, әдебиеті сабақтарының тақырыптық мазмұнымен байланысты, уақытқа байланысты немесе еркін түрде бөлуге болады.

16. Ым-ишараттық сөйлеу тілі сабағының үлгісі дәстүрлі, ақпараттық, көрнекілік, тәжірибелік тәсілдерді кеңінен қолдануға мүмкіндік береді.

17. Сабақтың ортасы грамматикалық тақырып, ым-ишараттық сөйлеу тілінде (пайымдауды түсіну және нәтижесі) жалпы пайымдау тәсілі болып табылады. Білім алушылар жазбаша және ауызша сөйлеу тіліндегі қателерді азайтатын ауызша сөйлеу тілі заңдылықтарын меңгеріп, ауызша сөйлеу тілі мен Ым-ишараттық сөйлеу тілі арасындағы ұқсастықтарды салыстырады.

18. «Ым-ишараттық сөйлеу тілі» сабақтарында қолданылатын жаттығулардың коммуникативті артықшылығы болу. Сондықтан да оны тек жай тақырыптық емес, ситуативті-тақырып негізінде құрастыру.

19. Сөйлеу тілі ым-ишарасын айқын, нақты білдіру керек, содан соң түрлі фразаларда, әңгімелесуде әр тақырыптың аяғында қолдану меңгеру.

20. Ым-ишараттық сөйлеу тілін меңгеру жұмысының түрлері: сөйлеу тілі ым-ишарасын білу және көрсету, әңгімелесу, берілген тақырып бойынша әңгімелеу, ауызша сөйлеу тілін ым-ишараттық сөйлеу тіліне алмастыру, ым-ишараттық сөйлеу тілін ауызша сөйлеу тіліне алмастыру, жеке тапсырмалар, жобалар, пікір алмасу.

21. Оқу материалы білім алушылардың жеке мүмкіндігіне сай құрастырылады: сөйлеу тілі дағдылары, көріп есте сақтаудың дамуы, қол саусақтарының икемділігі. Жаңа материалға өткен тақырыпты толықтай меңгерген соң ғана өту, ауызекі-тұрмыстық сөйлеу тілінде таныс ым-ишараттарды үнемі қайталау және бекіту.

22. Ым-ишара көріп қабылданады, сондықтан ым-ишараттық сөйлеу тіліне оқытуда көрнекілік қағидасын белсенді қолдану маңызды. Оқытудың көрнекілік сипаты сөздік материалдарлы қабылдауды, есте сақтауды қамтамасыз етеді.

23. Қорытынды бақылау жылдың төртінші тоқсанының соңында жүргізіледі. Педагогпен білім алушылардың жетістігі еркін картада бекітілген, оқу жылында бақыланған сыныптағы әр білім алушының жетістігі мен даму динамикасы талданады.

24. Бағалау шарасымен алынған мәліметтер, дағды мен біліктілікті меңгеру процесінде болған қиындықтарды уақытында шешуге мүмкіндік береді. Педагог естімейтін білім алушыларға жеке көмек көрсету тәсілдері мен мазмұнын анықтауға мүмкіндік алады.

25. Сипаттама бағалау даму деңгейін анықтап қана қоймай, білім алушымен әріқарай жұмысты көздейді.

26. Одан бөлек, педагог коммуникативті біліктіліктің даму деңгейін бағалайды:

1) жоғарғы деңгей ым-ишараттық сөйлеу тілі арқылы қоршаған адамдармен белсенді қарым-қатынасқа түсумен сипатталады; ым-ишараттық сөйлеу тілінен ауызша сөйлеу тіліне жеңіл өтеді;

2) орташа деңгей ым-ишара көмегімен қарым-қатынастың жеткіліксіздігімен, қарым-қатынастың вербальді емес құралдарын қолданудың шектеулігімен сипатталады;

3) төменгі деңгей ым-ишара түрінде қарым-қатынасқа түсуге деген қызығушылықтың жоқтығымен сипатталады.

27. Ым-ишараттық сөйлеу тілін дұрыс қолдану үшін естімейтін білім алушыларды ынталандыру үшін сөйлеу тілі ортасын ұйымдастыру. Оқу процесінде және естімейтін білім алушылармен сабақта және мектептен тыс қарым-қатынаста ым-ишараттық сөйлеу тілін ұтымды қолдану. Ым-ишара ауызша сөйлеу тілінің баламасы ретінде қаралмау керек; оны қарым-қатынас жасаудың көмекші құралы ретінде және ауызша сөйлеу тілін меңгеруде қолдану.

28. Оқытушының ым-ишараттық сөйлеу тілі мәдениетті, эстетикалық, сауатты, эмоционалды бай және айқын болады.

29. Сабақта ым-ишара қолдану ережелері:

1) ым-ишара анық, нақты және аяқталған болуы шарт;

2) ым-ишара көлемі мақсатқа сай қолданылады;

3) ым-ишараны қолды белден жоғары ұстап қолдану,

4) шынтақты денеден 3 см. алшақ ұстау;

5) екі қолмен де ым-ишарат жасау;

б) мұғалім өзінің ым-ишарасын бақылап және өз қимылын білім алушылардың көзқарасымен көріп, өзінде вербальсыз рефлексияны дамытады.

30. Ым-ишараттық сөйлеу тілі оқу және түзетушілік пәндерінің кіріктірілуі арқылы жүзеге асырылады: «Қазақ тілі», «Қазақ әдебиеті», «Қазақ тілі және әдебиеті», «Өзін-өзі тану», «Естіп қабылдауды дамыту және ауызша сөйлеу тілін қалыптастыру», «Ауызекі-тұрмыстық сөйлеу тілі».

3-тарау. «Ым-ишараттық сөйлеу тілі» пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

31. «Ым-ишараттық сөйлеу тілі» пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;

2) 6-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;

3) 7-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;

4) 8-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;

5) 9-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;

6) 10-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты құрайды.

32. «Ым-ишараттық сөйлеу тілі» пәнінің мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

1) 1-бөлім «Қарым-қатынастың вербальді емес құралы»;

2) 2-бөлім «Ым-ишараттық сөйлеу тілі көмегімен қарым-қатынас тәжірибесі».

33. «Қарым-қатынастың вербальді емес құралы» бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері;
- 2) дактильді сөйлеу тілі;
- 3) сөздік жұмыс.

34. «Ым-ишараттық сөйлеу тілі көмегімен қарым-қатынас тәжірибесі» бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) ым-ишараттық сөйлеу тілін түсіну;
- 2) диалогқа қатысу.

35. Оқу тақырыптары: «Мен және менің отбасым», «Мамандық», «Техника», «Адамның денсаулығы», «Естімейтіндердің әлемі», «Бала коммуникация», «Спорт», «Әдеп», «Қауіпсіз өмір ережелері», «Менің елім Қазақстан», ұлттық сана «Мәңгілік ел», «Қазақстанның астанасы - Астана», «Туған өлкем», «Адам және қоғам өміріндегі еңбек», «Жер», «Жыл мезгілдері», «Уақыт», «Тірі табиғат», «Өсімдіктер», «Саңырауқұлақ», «Жануарлар», «Мемлекет және құрлық», «Экологиялық мәдениет», «Жансыз табиғат», «Ақпараттық технология», «Компьютерлік жүйе», «Өнер», «Құрылыс», «Әдебиет», «Бұқаралық ақпарат құралы», «Заманауи әлем жастары», «Математика».

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

36. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен ұсынылған. Кодтағы бірінші сан сыныпты, екінші мен үшінші сандар – бөлім мен бөлімшені, төртінші сан оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 6.2.1.4 кодындағы «6» – сынып, «2.1» – бөлімше, «4» – оқыту мақсатының реттік нөмірі.

37. Оқыту мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

- 1) 1-бөлім «Қарым-қатынастың вербальсіз құралы»:
1-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	5.1.1.1 естімейтіндердің өмірінде ауызша және ым-ишараттық сөйлеу тілінің	6.1.1.1 ым-ишараттық сөйлеу тілінің шығу тарихын білу	7.1.1.1 мәнмәтіне орай ым-ишара нұсқасын ажырату	8.1.1.1 мәнмәтінге байланысты (кеңістік жағдайы, әрекет тәсілі)	9.1.1.1 әр мемлекетте ым-ишараттық сөйлеу тілін қолданудың	10.1.1.1 естімейтіндердің өмірлік әрекетінде орын алатын халықаралық және

	<p>мағынасын түсіну 5.1.1.2 ауызша және ым-ишараттық сөйлеу тілінің айырмашылығын білу 5.1.1.3 ҚЫИСТ ерекшеліктерін білу 5.1.1.4 ҚЫИСТ ерекшеліктерін білу 5.1.1.5 ым-ишара құрылымын (бағытын, орындалу орнын) білу 5.1.1.6 ым - ишара белгілерінің өзгеруіне құрылымдық элементтердің маңызын түсіну 5.1.1.7</p>	<p>ым-ишара құрылымын білу (бағытын, орындалу орнын, қимыл сипатын, түр сипатымен артикуляция) 6.1.1.3 ҚЫИСТ грамматикасының элементтерін білу 6.1.1.4 ҚЫИСТ және ҚЫИСТ түрінде хабар жеткізудің айырмашылықтарын талдау 6.1.1.5 заттардың белгілеріне және атауларына ым-ишараттық сөйлеу тілінің маңызын</p>	<p>жағдаятпен ым-ишара элементтерінің құрылымдық байланысын білу 7.1.1.3 ым-ишара көмегімен қарым-қатынас процесінде мимиканың рөлін түсіну 7.1.1.4 қол мен дененің экспрессивті қимылдарын орындау және бақылау 7.1.1.5 белгілі материалда ауызша және ым-ишара сөйлемдерін салысты</p>	<p>ым-ишара өзгеріп отыратынын білу 8.1.1.2 субъективті-объективті қарым-қатынасқа, уақытқа, күшіне, жылдамдығына қарай орындаудың тәуелділігін білу 8.1.1.3 ауызша-ым-ишара аударма және тура-кері тәсілдерді меңгеру мақсатында ауызша және ым-ишараттық сөйлеу тілі көмегімен ақпарат беруді салыстыру 8.1.1.4</p>	<p>тәжірибесін білу 9.1.1.2 ым-ишараттық сөйлеу тілі жазу жүйесін (белгі, кодтама ережесін) білу 9.1.1.3 ауызша сөйлеу тіліне омоним болатын ым-ишарауқсастығын табу 9.1.1.4 кітап, газет, өлең, мәтіннен алынған түрлі жағдайларда пәннің мағынасын үшін ым-ишара қолдану 9.1.1.5 ым-ишара қарым-қатынасының Халықара</p>	<p>республикалық заңдарды білу 10.1.1.2 ым-ишараттық сөйлеу тілін жазбаша түрде кодпен жазуды білу 10.1.1.3 жазбаша сөйлеу тілінде ым-ишараттық сөйлеу тілін кодсыздандыруды білу 10.1.1.4 қазақша фразеологизмдерге ым-ишара баламаларын таңдау 10.1.1.5 түрлі мәнмәтінде лексикалық бірлікті қосу 10.1.1.6</p>
--	--	--	--	---	--	--

	ым-ишара мағынасының жылдамдығына тәуелді екенін түсіну 5.1.1.8 ым-ишараны нәртүрлілігін (көрсеткіш, ырғақты, еліктеме) ажырату 5.1.1.9 бір және екі қолмен берілетін ым-ишараны ажырату 5.1.1.10 қарым-қатынастың әртүрінде ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктерін ажырату 5.1.1.11 пайымдауларда ым-ишараны қолдану	білу 6.1.1.6 жағдаймен ым-ишара элементтерінің құрылым сапасының байланысын білу 6.1.1.7 ым-ишара және сөздің құрылымын талдау 6.1.1.8 ым-ишара өлеңдерімен әндерін орындау 6.1.1.9 ым-ишараттық сөйлеу тілінің грамматикалық элементтерінің білу 6.1.1.10 ҚЫИСТ лексикасының құрылымын білу 6.1.1.11	ру 7.1.1.6 мәнмәтінде ым-ишара компонентінің өзгерістерін анықтау 7.1.1.7 сурдоаудармамен телебағдарламаларды талдау және көру 7.1.1.8 ым-ишараттық сөйлеу тілі және сөздікті қолдану 7.1.1.9 ҚЫИСТ ым-ишаракомпоненттерінің еркін ажырату 7.1.1.10 естімейтіндердің коммуникациялық	сурдоаудармашы мамандығы жөнінде білу	лық жүйесі жөнінде білу 9.1.1.6 ым-ишараттық сөйлеу тілінде баяндама мен шығу 9.1.1.7 ұлттық ым-ишараттық сөйлеу тілі жөнінде түсінік қалыптастыру 9.1.1.8 ым-ишараттық сөйлеу тілін оқуды видеосабақтарды өздігінен 9.1.1.9 локальды ым-ишара жүйесі жөнінде білу (отбасы, аудан, қала, субмәдениет)	диалогтық және монологтық пайымдауларды шығармашылық құрамдастыру 10.1.1.7 қазақша ым-ишараттық сөйлеу тілі диалектісі жөнінде түсінік қалыптастыру 10.1.1.8 ым-ишара көркем аударма ерекшеліктері жөнінде түсінік қалыптастыру 10.1.1.9 екітілділік (билингвизм) ауызша ым-ишараттық сөйлеу тілін түсіну
--	---	---	---	---------------------------------------	---	--

	кезектілігін білу 5.1.1.12 ым-ишара үйлесімділігін білу	вербальді емес қарым-қатынас тәсілдерін (мимика, қарым-қатынас ара-қашықтығы, интонация, өзара байланыс) білу	қызметінде ҚЫИСТ және ҚЫИСТ ауызша қызметін білу			10.1.1.10 кәсіби ым-ишара жөнінде (дирижер, биржашы) түсінік қалыптастыру 10.1.1.11 әртүрлі мемлекеттерде ым-ишараның юристтік беделін білу
1.2 Дактильді сөйлеу тілі	5.1.2.1 дактильдеу ережесін білу 5.1.2.2 әңгімелесушінің қолынан дактильдеуді оқу 5.1.2.3 дактильді сөйлеу тілінің маңызын және мағынасын түсіну 5.1.2.4 түрлі қарым-	6.1.2.1 дактильді сөйлеу тілінің шығу тарихын білу 6.1.2.2 өзіндік дактильдеудің үйлесімділігін, анықтылығын бақылау 6.1.2.3 дактильдеуде орфографиялық қағидаларға сүйене	7.1.2.1 дактильді жүйенің жіктелуін білу 7.1.2.2 бастапқы әріптер және сөздердің үйлесімдігін дактильдеу ережесін сақтау 7.1.2.3 дактильдеу техника	8.1.2.1 қарым-қатынас процесінде ауызша, дактильді байланыстың шегін ескеру 8.1.2.2 құрдастарымен және ересектермен қарым-қатынасында, күрделі сөйлеу тілі		

	<p>қатынас, оқу жағдайын да дактильді сөйлеу тілі қызметін білу 5.1.2.5 әңгімелесушінің дактильдеу қателерін айту 5.1.2.6 өзіндік дактильд еудіңаны қтылығы н, нақтылығын бақылау 5.1.2.7 ҚЫИСТ қолдану барысында дактильд еу ережесін білу</p>	<p>отырып, ауызша сөйлеу тілінің нормасын сақтау 6.1.2.4 оқытушы тағайындаған тапсырмаларды қабылдау да сөйлеу тілі материал дарын ауызша-ым-ишараме н айту 6.1.2.5 жазылғанды тексеру және мәтінді алғаш оқудағы сөйлеу тілі материалын ауызша-дактильді айту</p>	<p>сын өзіндік өңдеу бойынша тапсырмаларды орындау 7.1.2.4 барлық дактилемаларды анық, нақты, жылдам, ауызша сөйлеу тіліне сәйкес орындау 7.1.2.5 сөйлеу тілінің кері материалын қолдануда дактильдеуді түсіру 7.1.2.6 дактильдеудің ережелерін сақтау: нақтылық, жылдамдық, әңгімелеумен</p>	<p>материалын меңгерудегі қиындықтарда дактильді сөйлеу тілін қолдану 8.1.2.3 күрделі қысқарған сөздерді айту мен дактильд еу ережелерін сақтау 8.1.2.4 халықаралық дактильді әліппені білу 8.1.2.5 кеңістікті қарым-қатынасты өзгертетін ым-ишараны білу 8.1.2.6 қарым-қатынасты пайымдау тәсілдері</p>		
--	---	--	---	--	--	--

			арасындағы қашықтық	н білу 8.1.2.7 морфологиялық мағыналарды беру тәсілдері н білу 8.1.2.8 ҚЫИСТ синтасистік бірлігінің құрылу ерекшелігін білу 8.1.2.9 ҚЫИСТ синтаксистік бірлігін құру ерекшелігін білу		
1.3 Сөздік жұмыс	5.1.3.1 адамдармен қарым-қатынаста қолданатын ым-ишалардың ажыратуы (жас ерекшелігі, жынысы, отбасылық жағдай, мамандығы) 5.1.3.2	6.1.3.1 «Қауіпсіздік ережелері» тақырыбындағы мәнмәтін деым-ишараны білу 6.1.3.2 кеңістіктік заттарды білу үшін ым-ишаралар қимылдар	7.1.3.1 «Уақыт», «Жыл мезгілдері» тақырыптарында мәнмәтіннің деым-ишарасын білу 7.1.3.2 «Өсімдіктер», «Саңырауқұлақ», «Жануарлар» тақырыбы	8.1.3.1 «Өнер» тақырыбындағы мәнмәтін деым-ишараны білу 8.1.3.2 «Мұражайда» «Көрмеде» жағдайларын бейнелеу 8.1.3.3 «Жер» тақырыбы	9.1.3.1 «Техника» тақырыбындағы мәнмәтін деым-ишараны білу 9.1.3.2 «Бұқаралық ақпарат құралдары» тақырыбындағы мәнмәтін деым-	10.1.3.1 «Естімейтіндер әлемі» тақырыбындағы мәнмәтін деым-ишараны білу 10.1.3.2 «Ақпараттық технология» тақырыбындағы мәнмәтін

	«Мен және менің отбасым» тақырыбындағы мәнмәтін деым-ишараны білу 5.1.3.3 «Қонақ», «Туған күн» жағдайларын бейнелеу 5.1.3.4 «Адам денсаулығы» тақырыбындағы мәнмәтін деым-ишараны білу 5.1.3.5 «Баламалы қарым-қатынасы» тақырыбындағы мәнмәтін деым-ишараны білу 5.1.3.6 «Қазақстан менің -	ын білу 6.1.3.3 «Қазақстанның астанасы - Астана» тақырыбындағы мәнмәтін деым-ишараны білу 6.1.3.4 «Тірі табиғат» тақырыбындағы мәнмәтін деым-ишараны білу 6.1.3.5 «Спорт» тақырыбындағы объективті мәнмәтін деым-ишараны білу 6.1.3.6 «Стадионда» тақырыбында жағдаяттарды құрастыру 6.1.3.7 объективті қарым-	ындағы мәнмәтін деым-ишараны білу 7.1.3.3 «Әдеп» тақырыбындағы мәнмәтін деым-ишараны білу 7.1.3.4 «Өнер» тақырыбындағы мәнмәтін деым-ишараны білу 7.1.3.5 «Адам және қоғам өміріндегі еңбек тақырыбындағы мәнмәтін деым-ишараны білу 7.1.3.6 Кеміту мен талап қарым-қатынасында мағына беру тәсілдер	ындағы мәнмәтін деым-ишараны білу 8.1.3.4 «Жансыз табиғат» тақырыбындағы мәнмәтін деым-ишараны білу 8.1.3.5 «Туған өлке» тақырыбындағы мәнмәтін деым-ишараны білу 8.1.3.6 «Ежелгі дүние тарихы» тақырыбындағы мәнмәтін деым-ишараны білу 8.1.3.7 түсініктерді жалпылайтын ым-ишара баламаларының тәсілдері	ишараны білу 9.1.3.3 «Экологиялық мәдениет» тақырыбындағы мәнмәтін деым-ишараны білу 9.1.3.4 «Мемлекет және құрлық» тақырыбындағы мәнмәтін деым-ишараны білу 9.1.3.5 себеп-салдар қарым-қатынасын білдіретін ым-ишараны білу 9.1.3.6 мақсатты тәуелділік мағынасын білдіретін ым-ишараны	деым-ишараны білу 10.1.3.3 «Әдебиет» тақырыбындағы мәнмәтін деым-ишараны білу 10.1.3.4 «Заманауи әлем жастары» тақырыбындағы мәнмәтін деым-ишараны білу 10.1.3.5 «Мәңгілік Ел» тақырыбындағы ұлттық идея мәнмәтін деым-ишараны білу 10.1.3.6 Көпмағыналы сөздерге сәйкес ым-ишараны білу 10.1.3.7
--	--	---	--	--	--	--

	<p>Отаным» тақырыбындағы мәнмәтін деым-ишараны білу 5.1.3.7 «Мамандық» тақырыбындағы мәнмәтін деым-ишараны білу 5.1.3.8 «Сыныпта», «Емханада», «Автобуста» жағдайлары бейнелеу 5.1.3.9 әлеуметтік эмоцияны білдіретін (ұялу, ренжу, махаббат) ым-ишараны білу 5.1.3.10 интеллектуалды эмоцияны</p>	<p>қатынаста мағына беру тәсілдерін білу 6.1.3.8 объективті әрекет көмегімен мағыналы құралдарды білу 6.1.3.9 көптік мағынаны білдіретін ым-ишараны білу 6.1.3.10 әрекет мағынасын білдіретін ым-ишараны білу 6.1.3.11 эмоция негіздерін (қорқыныш, өкпе, қуаныш) білдіретін ым-ишараны білу 6.1.3.12 пәндердің</p>	<p>ін білу 7.1.3.7 терістеуді білдіретін тәсілдерді ажырату әрекетті бағалау мағынасын білдіретін ым-ишараны білу 7.1.3.9 уақыттық байланысты (тәулік уақыты, жыл мезгілі) білдіретін ым-ишараны білу 7.1.3.10 кеңістіктік байланысты (әрекетке бағытталған, әрекет орнын) білдіретін</p>	<p>н білу 8.1.3.8 терістеуді білдіретін ым-ишараны білу (келіспеу, бас тарту, дәрменсіздік) 8.1.3.9 объектілік қарым-қатынастың мағынасын білдіретін ым-ишараттық сөйлеу тілінің баламасын білу 8.1.3.10 қажет жағдайда білдіретін ым-ишараны білу (ештеңе, ешқашан) 8.1.3.11 өткен материалда сөзім-ишараны білу</p>	<p>ажырату 9.1.3.7 мүмкіндік болмаған жағдайда білдіретін ым-ишараны білу 9.1.3.8 өлшем, баға, құнын білдіретін ым-ишараны қолдану</p>	<p>синоним, омоним, антонимге сәйкес ым-ишараны білу 10.1.3.8 ым-ишараттық сөйлеу тіліндегі сөз топтамаларын білу 10.1.3.9 кері талапты білдіретін ым-ишараны білу 10.1.3.10 жаңа сөздер ым-ишарасын білу</p>
--	--	---	---	---	--	---

білдіретін (таңдану, күдіктену, сенімділік) ым-ишарану білу 5.1.3.11 адамдардың эмоционалды мағыналық тәсілдерін білу 5.1.3.12 сұрақтарды білдіретін тәсілдерді білу	сапасын бағалау тәсілдерін ажырату 6.1.3.13 жабдықтағандың мағынасын беретін тәсілдерді ажырату	ым-ишараны білу 7.1.3.11 ым-ишара көмегімен сандық қарым-қатынасты білдіретін тәсілдерді білу	сөздің екіжақты байланысын жүзеге асыру		
--	---	---	---	--	--

2) «Ым-ишараттық сөйлеу тілі көмегімен қарым-қатынас тәжірибесі» бөлімі:

2-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілін түсіну	5.2.1.1 сұрақтарға сүйене отырып, негізгі ойды және тақырыпты анықтау 5.2.1.2 ҚЫИСТ түрінде	6.2.1.1 басты ақпаратты анықтау отырып, диалогтың негізгі мазмұнын түсіну 6.2.1.2 түйін сөздерге	7.2.1.1 құрылымына сүйене отырып, негізгі ойды анықтау 7.2.1.2 негізгі және екіншілік	8.2.1.1 арнаулы аудитор және мәтіннің құрылымдық элементі негізінде негізгі ойды анықтау 8.2.1.2	9.2.1.1 естіген нәрсеге өзінің қарым-қатынасын білдіретін шағын тақырып негізгі ойды	10.2.1.1 сыни қарым-қатынасты білдіретін мәтіннің бөлшектері және негізгі ақпаратын түсіну 10.2.1.2

	<p>хабарламаны түсіну 5.2.1.3 КЫИСТ түрінде хабарламаны түсіну 5.2.1.4 ым-ишара түрінде жұмбақта р жасыру және шешу 5.2.1.5 негізгі эмоцияны түсіну (қорқыныш, ашу, қуаныш, уайым) 5.2.1.6 әлеуметтік эмоцияны түсіну (ұят, реніш, қызғаныш, тәкаппарлық)</p>	<p>сүйеніп, негізгі ойды анықтау 6.2.1.3 түйінді сөз тіркестеріне қарай негізгі ойды анықтау 6.2.1.4 өзінің пікірін айта отырып әңгімелесушінің ым-ишараттық сөйлеу тілін ұнайды, ұнамайды деген көзқараспен бағалау 6.2.1.5 көрсету жағдайын ажырату (қуанады, қуанышты, уайымдайды, көңілді)</p>	<p>ақпаратты шығарып, ақпараттық негізгі мазмұнын түсіну 7.2.1.3 тыңдалған материалды (мазмұны, құрылымы) бағалау 7.2.1.4 ым-ишараның көп мағыналылығын түсіну</p>	<p>таныс және таныс емес, негізгі және екіншілік ақпаратты шығаратын ақпараттық негізгі мағынасын түсіну 8.2.1.3 әңгімелесушінің ым-ишараттық сөйлеу тілін (мазмұны, назар аударатын құрал) бағалау</p>	<p>анықтау 9.2.1.2 пайымдау мақсатымен, ашық және жабық ақпаратты анықтай отырып, мәтін мазмұнын, пайымдаудың мақсаты мен ақпаратын түсіну 9.2.1.3 әңгімелесушінің ым-ишараттық сөйлеу тілін бағалау (ырғақтығы, арнаулы аудиторияға сәйкестігі) 9.2.1.4 әңгімелесушінің ым-ишараттық сөйлеу тілін түсіну</p>	<p>әңгімелесушінің ым-ишараттық сөйлеу тілін (мазмұны, құрылымы, нормативтілігі) бағалау</p>
--	---	--	--	---	---	--

					(құрылымы және мазмұндау логикасы)	
2.2 Диалогқа қатысу	5.2.2.1 қарым-қатынас процесінің процемм-ишара кеңістігін сақтау 5.2.2.2 ҚЫИСТ көмегімен хабарламаны жеткізу 5.2.2.3 сүйікті ойыны, жануарлары, тағамы жөнінде әңгімелесу 5.2.2.4 ҚЫИСТ көмегімен хабарламаны жеткізу 5.2.2.5 ым-ишара көмегімен сұрақ	6.2.2.1 ҚЫИСТ көмегімен сюжетті суреттерді сипаттау 6.2.2.2 ҚЫИСТ көмегімен сюжетті суреттерді сипаттау 6.2.2.3 өз өмірінен орын алған, таныс жағдайларды айту 6.2.2.4 қабылдағанына қарай эмоциясын білдіру 6.2.2.5 ҚЫИСТ жай сөйлем мен сөз тіркестер	7.2.2.1 ҚЫИСТ көмегімен сюжетті суреттердің сериясын сипаттау 7.2.2.2 ҚЫИСТ көмегімен сюжетті суреттер сериясын сипаттау 7.2.2.3 сезімін тұжырымдау және онымен бөлісу 7.2.2.4 қабылдағанын тұжырымдап немесе сұрақ қойып ым-ишара көмегімен	8.2.2.1 берілген тақырыпта (арнайы қарым-қатынас жағдайы талаптарында) диалогқа қатысу 8.2.2.2 белгілі жағдайларда мүмкіндігін көрсетіп диалог құру 8.2.2.3 ым-ишараттық сөйлеу тілі көмегімен нақтылау, ауызша сөйлеу тілі көмегімен әңгімеле	9.2.2.1 ым-ишараттық сөйлеу тілінің жақсы техникасын көрсету (кезектілігі, анықтылығы, нақтылығы) 9.2.2.2 жағдайға байланысты диалог жүргізу 9.2.2.3 ым-ишара көмегімен сұрақ қою арқылы таныс емес адамдардан ақпарат алу 9.2.2.4 сұрай білу: жағдайды	10.2.2.1 хабарламаның мазмұнын эмоционалды жеткізу 10.2.2.2 таныс емес жағдайда диалогқа қатысу (сұрақ қою, әңгімелесушіні қолдау, сұрастыру, сендіру) 10.2.2.3 жағдайға байланысты әртүрлі сұрақтарды пайдалану 10.2.2.4 бөтен адаммен қарым-қатынаста өзін

қойып және оған жауап беруді үйрену 5.2.2.6 өзіндік ым-ишара техникасын бақылау 5.2.2.7 берілген тақырып бойынша диалогқа қатысу (еркін қарым-қатынас жағдайында) 5.2.2.8 бірқолды, екіқолды ым-ишараны орындау 5.2.2.9 сілтеуші, икемді ым-ишараны қолдану 5.2.2.10 еліктеме, түсіндірмелі ым-ишараны қолдану 5.2.2.11 шартты	ін аудару 6.2.2.6 ҚЫИСТ жай сөйлем мен сөз тіркестерін аудару 6.2.2.7 ҚЫИСТ берілген тақырып бойынша мәтінді аудару (5-6 сөйлем) 6.2.2.8 отбасы, сынып, мектеп, қызығушылығы жөнінде әңгімелесу 6.2.2.9 уақытын, орнын анықтауға бағытталған сұрақтар қою 6.2.2.10 берілген тақырып бойынша диалогқа қатысу (таныс емес	н анықтау 7.2.2.5 берілген тақырыпта өз ойымен бөлісіп, диалогқа қатысу 7.2.2.6 ым-ишараттық сөйлеу тілінде хабарламаға қатысу 7.2.2.7 «Менің күнім», «Жол жүру ережесі» жағдайларын бейнелеу 7.2.2.8 теріс пікір қолдану арқылы диалог жүргізу 7.2.2.9 «Менің болашақ мамандығым» тақырыбында диалог	сушіден ақпарат алу 8.2.2.4 сұрай білу: жағдайдың себебін және орнын анықтау 8.2.2.5 өз ойын білдіріп, мәселе бойынша диалогқа қатысу 8.2.2.6 ауызша және ым-ишараттық сөйлеу тілінде сұхбат жүргізу 8.2.2.7 өзінің елі, қаласы туралы айтып беру 8.2.2.8 жас ерекшелікті ескере отырып	ң себебін және орнын анықтау 9.2.2.5 ым-ишараттық сөйлеу тілі талаптарында: ым-ишара нақтылығы, орындау күші, қолдың жұмсақтығы, икемділігі, көзқарасы 9.2.2.6 пікірталасқа қатысып өз ойын білдіру, өзінің шешімін айтып, қорытынды шығару 9.2.2.7 логикалық ой қорытындысын жасау 9.2.2.8 мәтін,	еркін сезіну 10.2.2.5 пікірталасқа қатысу, мәселені шешуді көзқарасын таныту 10.2.2.6 анықтау үшін айтылғанды басқа сөзбен жеткізу 10.2.2.7 «Ақпараттық технология» тақырыбында диалог жүргізу 10.2.2.8 «Әдебиет» тақырыбында диалог жүргізу 10.2.2.9 «Заманауи әлем жастары» тақырыбында диалог жүргізу 10.2.2.10
--	--	--	--	--	--

<p>ым-ишараны қолдану 5.2.2.12 әңгімелесушінің сөйлеу тілін мұқият тыңдау, бөлмеу, сөйлеу тіліне аса эмоционалды тұрғыда сезінбеу, жан жағына қарамау 5.2.2.13 адамды, заттарды сипаттау</p>	<p>әңгімелесушімен қарым-қатынас жағдайында) 6.2.2.11 «тыңдаушы» позициясында «сөйлеушіге» ауысып отырып диалог-сұраққа қатысу 6.2.2.12 КЫИСТ берілген тақырып бойынша мәтінді аудару (5-6 сөйлем)</p>	<p>жүргізу 7.2.2.10 «Білім алушылардың құқығы мен міндеттері» тақырыбында диалог жүргізу 7.2.2.11 ым-ишараның эмоционалдылығын, анықтылығын көрсету 7.2.2.12 берілген тақырып бойынша диалогқа қатысу (таныс және таныс емес адамдармен қарым-қатынас жағдайында)</p>	<p>диалог-сұрауға қатысу 8.2.2.9 жауаптарын дәлелдеу 8.2.2.10 әрекеті мақсатын білдіретін диалог құру 8.2.2.11 эмоционалды ынталы жағдайларда диалогқа қатысу</p>	<p>диалогты ым-ишара тіліне аудару 9.2.2.9 ым-ишаратты қсөйлеу тілінен ауызша сөйлеу тіліне аудару 9.2.2.10 күрделі ұқсастықтарды құрау</p>	<p>«Мәңгілік ел» тақырыбында диалог жүргізу 10.2.2.11 радиобағдарлама, теледидар бағдарламаларын, телефонмен әңгімелесуді аудару</p>
--	--	---	---	---	--

38. Осы Бағдарлама есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін «Ым-ишараттық сөйлеу тілі» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

39. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің
5-10 сыныптары үшін
«Ым-ишараттық сөйлеу тілі» пәнінен
жаңартылған мазмұндағы
үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған
негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін
«Ым-ишараттық сөйлеу тілі» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын
жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5-сынып:
1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырыбы/Ұзақ мерзімді жоспар бөлімдерінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	Естімейтіндердің өмірінде ым-ишараттық сөйлеу тілінің маңыздылығы	5.1.1.1 естімейтіндердің өмірінде ауызша және Ым-ишараттық сөйлеу тілінің мағынасын түсіну
	Ым-ишараттық сөйлеу тілі мен ауызша сөйлеу тілінің айырмашылығы	5.1.1.2 ауызша және ым-ишараттық сөйлеу тілінің айырмашығын білу
	ҚЫИСТ, ҚЫИСТ ерекшеліктері	5.1.1.3 ҚЫИСТ ерекшеліктерін білу 5.1.1.4 ҚЫИСТ ерекшеліктерін білу
1.2 Дактильді сөйлеу тілі	Дактильдеудің маңыздылығы, ережесі,	5.1.2.1 дактильдеу ережесін білу 5.1.2.3 дактильді сөйлеу тілінің маңызын және мағынасын түсіну
	Дактильді сөйлеу тілінің қызметі	5.1.2.4 түрлі қарым-қатынас, оқу жағдайында дактильді сөйлеу тілі қызметін білу
1.3 Сөздік жұмыс	Адамдарға қатысты қолданылатын ым-ишаралар	5.1.3.1 адамдармен қарым-қатынаста қолданатын ым-ишараларды ажырату(жас ерекшелігі, жынысы, отбасылық жағдай, мамандығы)
	«Мен және менің отбасым», «Меймандар», «Туған күн» тақырыптары	5.1.3.3 «Қонақ», «Туған күн» жағдайларын бейнелеу
2.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілін түсіну	Хабарламаның негізгі ойы мен тақырыбын	5.2.1.1 сұрақтарға сүйене отырып, негізгі ойды және тақырыпты анықтау

	анықтау	
	ҚБІСТ түрінде хабарлама	5.2.1.2 ҚБІСТ түрінде хабарламаны түсіну
2.2 Диалогқа қатысу	Тілдесім процесінде ғым-ишаралар аймағы	5.2.2.1 қарым-қатынас процесс ым-ишара кеңістігін сақтау
	ҚБІСТ көмегімен хабарлама	5.2.2.2 ҚБІСТ көмегімен хабарламаны жеткізу
	Берілген тақырып бойынша әңгіме	5.2.2.3 сүйікті ойыны, жануарлары, тағамы жөнінде әңгімелесу
2-тоқсан		
1.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	Ым-ишаралардың құрылымы	5.1.1.5 ым-ишара құрылымын (бағытын, орындалу орнын) білу 5.1.1.6 ым -ишара белгілерінің өзгеруіне құрылымдық элементтердің маңызын түсіну 5.1.1.7 ым-ишара мағынасының жылдамдығына тәуелді екенін түсіну
1.2 Дактильді сөйлеу тілі	Тілдесуші қолынан дактильдеуді оқу	5.1.2.2 әңгімелесушінің қолынан дактильдеуді оқу
1.3. Сөздік жұмыс	«Адам денсаулығы», «Альтернативті қарым-қатынас», «Менің отаным - Қазақстан» тақырыптары	5.1.3.4 «Адам денсаулығы» тақырыбындағы мәнмәтінде ым-ишараны білу 5.1.3.5 «Баламалы қарым-қатынасы» тақырыбындағы мәнмәтінде ым-ишараны білу 5.1.3.6 «Қазақстан менің - Отаным» тақырыбындағы мәнмәтінде ым-ишараны білу
2.1. Ым-ишараттық сөйлеу тілін түсіну	ҚБІСТ түрінде хабарлама	5.2.1.3 ҚБІСТ түрінде хабарламаны түсіну
2.2 Диалогқа қатысу	ҚБІСТ көмегімен хабарлама	5.2.2.4 ҚБІСТ көмегімен хабарламаны жеткізу
	Сұрақ-жауап	5.2.2.5 Ым-ишара көмегімен сұрақ қойып және оған жауап беруді үйрену
	Өзінің ым-ишара білдіру техникасын бақылау	5.2.2.6 өзіндік ым-ишара техникасын бақылау
3-тоқсан		
1.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	Ым-ишаралардың түрлері	5.1.1.8 Ым-ишараның әртүрлілігін (көрсеткіш, ырғақты, еліктеме) ажырату 5.1.1.9 бір және екі қолмен берілетін ым-ишараны ажырату
	Қарым қатынас барысында түрлі жағдайларда байланысты ым-ишараттық сөйлеу тілі.	5.1.1.10 қарым-қатынастың әртүрінде ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктерін ажырату

1.2 Дактильді сөйлеу тілі	Дактильдеу барысында тілдесушілердің қателерін табу	5.1.2.5 әңгімелесушінің дактильдеу қателерін айту
1.3 Сөздік жұмыс	«Мамандықтар», «Сыныпта», «Емхана», «Автобуста» тақырыптары	5.1.3.7 «Мамандық» тақырыбындағы мәнмәтіндеым-ишараны білу 5.1.3.8 «Сыныпта», «Емханада», «Автобуста» жағдайларын бейнелеу
2.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілін түсіну	Ым-ишара сөйлеу формасында берілетін жұмбақтар	5.2.1.4 ым-ишара түрінде жұмбақтар жасыру және шешу
2.2 Диалог қатысу	Берілген тақырып бойынша диалог	5.2.2.7 берілген тақырып бойынша диалогқа қатысу (еркін қарым-қатынас жағдайында)
	Ым-ишара түрлері	5.2.2.8 бірқолды, екіқолды ым-ишараны орындау 5.2.2.9 сілтеуші, икемді ым-ишараны қолдану 5.2.2.10 еліктеме, түсіндірмелі ым-ишарасын қолдану
4 тоқсан		
1.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	Ым-ишаралардың берілу және үйлесімділік тәртібі	5.1.1.11 пайымдауларда ым-ишараны қолдану кезектілігін білу 5.1.1.12 ым-ишара үйлесімділігін білу
1.2 Дактильді сөйлеу тілі	Дактильдеу барысында өзін-өзі басқару	5.1.2.6 өзіндік дактильдеудің анықтылығын, нақтылығын бақылау
	ҚЫИСТ қолдануда дактильдеу	5.1.2.7 ҚЫИСТ қолдану барысында дактильдеу ережесін білу
1.3 Сөздік жұмыс	Әлеуметтік, интеллектуальны эмоцияны білдіретін ым-ишаралар	5.1.3.9 әлеуметтік эмоцияны білдіретін (ұялу, ренжу, махаббат) ым-ишараны білу 5.1.3.10 интеллектуалды эмоцияны білдіретін (таңдану, күдіктену, сенімділік) ым-ишараны білу 5.1.3.11 адамдардың эмоционалды мағыналық тәсілдерін білу
	Сұрақтар ұсыну әдістері	5.1.3.12 сұрақтарды білдіретін тәсілдерді білу
2.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілін түсіну	Негізгі және әлеуметтік эмоцияларды түсіну	5.2.1.5 негізгі эмоцияны түсіну (қорқыныш, ашу, қуаныш, уайым) 5.2.1.6 әлеуметтік эмоцияны түсіну (ұят, реніш, қызғаныш, тәкаппарлық)
2.2 Диалог қатысу	Шартты ым-ишаралар	5.2.2.11 шартты ым-ишараны қолдану
	Тілдесу ережелері	5.2.2.12 әңгімелесушінің сөйлеу тілін мұқият тыңдау, бөлмеу, сөйлеу тіліне аса эмоционалды тұрғыда сезінбеу, жан жағына қарамау
	Заттарды,	5.2.2.13 адамды, заттарды сипаттау

	адамдарды сипаттау	
--	--------------------	--

2) 6-сынып:
2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырыбы/ Ұзақ мерзімді жоспар бөлімдерінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	Ым-ишараттық сөйлеу тілінің пайда болу тарихы	6.1.1.1 ым-ишараттық сөйлеу тілінің шығу тарихын білу
	Ым-ишара құрылымы	6.1.1.2 ым-ишара құрылымын білу (бағытын, орындалу орнын, қимыл сипатын, түр сипаты мен артикуляция)
	ҚЫИСТ грамматикасының элементтері	6.1.1.3 ҚЫИСТ рамматикасының элементтерін білу
1.2 Дактильді сөйлеу тілі	Дактильді сөйлеу тілінің пайда болу тарихы	6.1.2.1 дактильді сөйлеу тілінің шығу тарихын білу
1.3 Сөздік жұмыс	«Қауіпсіздік ережелері», «Қазақстанның астанасы - Астана» тақырыптары	6.1.3.1 «Қауіпсіздік ережелері» тақырыбындағы мәнмәтінде ым-ишараны білу 6.1.3.2 кеңістіктік заттарды білу үшін ым-ишара қимылдарын білу
	Кеңістікті айқындайтын ым-ишаралар	6.1.3.3 «Қазақстанның астанасы - Астана» тақырыбындағы мәнмәтінде ым-ишараны білу
2.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілін түсіну	Диалогтың негізгі мазмұнын түсіну	6.2.1.1 басты ақпаратты анықтау отырып, диалогтың негізгі мазмұнын түсіну
2.2 Диалогқа қатысу	ҚЫИСТ КЫИСТ көмегімен баяндау	6.2.2.1 ҚЫИСТ көмегімен сюжетті суреттерді сипаттау
		6.2.2.2 КЫИСТ көмегімен сюжетті суреттерді сипаттау
		6.2.2.3 өз өмірінен орын алған, таныс жағдайларды айту
2-тоқсан		
1.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	ҚЫИСТ КЫИСТ айтылатын хабарламалардың ерекшеліктерін талдау	6.1.1.4 ҚЫИСТ және КЫИСТ түрінде хабар жеткізудің айырмашылықтарын талдау
	Ым-ишара түрлері	6.1.1.5 заттардың белгілеріне және атауларына ым-ишараттық сөйлеу тілінің маңызын білу
	Ым-ишараттық	6.1.1.6 жағдаймен ым-ишара элементтерінің

	сөйлеу тілінің құрылымдық элементтері	құрылым сапасының байланысын білу
	Ым-ишараттық сөйлеу тілінің грамматикасы	6.1.1.9 ым-ишараттық сөйлеу тілінің грамматикалық элементтерін білу
1.2 Дактильді сөйлеу тілі	Дактильдеу барысында өзін-өзі басқару	6.1.2.2 өзіндік дактильдеудің үйлесімділігін, анықтылығын бақылау
	Орфоэпия нормалары	6.1.2.3 дактильдеуде орфографиялық қағидаларға сүйене отырып, ауызша сөйлеу тілінің нормасын сақтау
1.3 Сөздік жұмыс	«Тірі табиғат», «Спорт», «Стадионда» тақырыптары	6.1.3.4 «Тірі табиғат» тақырыбындағы мәнмәтіндеым-ишараны білу 6.1.3.5 «Спорт» тақырыбындағы объективті мәнмәтіндеым-ишараны білу 6.1.3.6 «Стадионда » тақырыбында жағдаяттарды құрастыру
	Объекттік қарым-қатынастардың құндылығы	6.1.3.7 объективті қарым-қатынаста мағына беру тәсілдерін білу
2.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілін түсіну	Хабарламаның негізгі түйінін анықтау	6.2.1.2 түйін сөздерге сүйеніп, негізгі ойды анықтау
2.2Диалогқақатысу	Эмоцияны білдіру	6.2.2.4 қабылдағанына қарай эмоциясын білдіру
	ҚЫИСТ, ҚЫИСТ – не аудару	6.2.2.5 ҚЫИСТ жай сөйлем мен сөз тіркестерін аудару 6.2.2.6 ҚЫИСТ жай сөйлем мен сөз тіркестерін аудару
3-тоқсан		
1.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	Сөздер меным-ишаралардың құрылымын талдау	6.1.1.7 ым-ишара және сөздің құрылымын талдау
	Ым-ишараттық сөйлеу тілінде әуендер мен өлеңдер	6.1.1.8 ым-ишара өлеңдері мен әндерін орындау
	Ым-ишараттық сөйлеу тілінің грамматикасы	6.1.1.9 ым-ишараттық сөйлеу тілінің грамматикалық элементтерін білу
1.2 Дактильді сөйлеу тілі	Дактильдеу техникасы	6.1.2.4 оқытушы тағайындаған тапсырмаларды қабылдауда сөйлеу тілі материалдарын ауызша-ым-ишарамен айту
1.3 Сөздік жұмыс	Бірнеше іс-қимылды, нысандық объекттерді айқындайтын құралдар	6.1.3.8 объективті әрекет көмегімен мағыналық құралдарды білу 6.1.3.9 көптік мағынаны білдіретін ым-ишараны білу 6.1.3.10 әрекет мағынасын білдіретін ым-ишараны білу

2.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілін түсіну	Хабарлама талдау	6.2.1.3 түйінді сөз тіркестеріне қарай негізгі ойды анықтау
	Ым-ишараттық сөйлеу тілін бағалау	6.2.1.4 өзінің пікірін айта отырып әңгімелесушінің ым-ишараттық сөйлеу тілін ұнайды, ұнамайды деген көзқараспен бағалау
2.2 Диалогқа қатысу	ҚЫИСТ берілген тақырыпта мәтінді аудару	6.2.2.7 ҚЫИСТ берілген тақырып бойынша мәтінді аудару (5-6 сөйлем)
	Берілген тақырыпқа диалог құру	6.2.2.8 отбасы, сынып, мектеп, қызығушылығы жөнінде әңгімелесу
	Уақыт пен орынды нақтылау сұрақтары	6.2.2.9 уақытын, орнын анықтауға бағытталған сұрақтар қою
4-тоқсан		
1.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	ҚЫИСТ лексикалық құрылымы	6.1.1.10 ҚЫИСТ лексикасының құрылымын білу
	Ым-ишараттық сөйлеу тілінің грамматикасы	6.1.1.9 ым-ишараттық сөйлеу тілінің грамматикалық элементтерін білу
	Вербальсіз қарым-қатынас түрлері, құралдары	6.1.1.11 вербальді емес қарым-қатынас тәсілдерін (мимика, қарым-қатынас арақашықтығы, интонация, өзара байланыс) білу
1.2 Дактильді сөйлеу тілі	Ақпаратты ауызша-дактильді формада көрсету	6.1.2.4 оқытушы тағайындаған тапсырмаларды қабылдауда сөйлеу тілі материалдарын ауызша-ым-ишарамен айту
1.3 Сөздік жұмыс	Негізгі эмоцияларды білдіретін ым-ишаралар	6.1.3.11 эмоция негіздерін (қорқыныш, өкпе, қуаныш) білдіретін ым-ишара
	Тиесілі заттардың сапасын бағалау	6.1.3.12 пәндердің сапасын бағалау тәсілдерін ажырату 6.1.3.13 жабдықтардың мағынасын беретін тәсілдерді ажырату
2.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілін түсіну	Көріністі және оның жағдайын, білдіретін ым-ишаралар	6.2.1.5 көрсету жағдайын ажырату (қуанады, қуанышты, уайымдайды, көңілді)
2.2 Диалогқа қатысу	Берілген тақырыпқа диалог құру, диалог-сауалнама	6.2.2.10 берілген тақырып бойынша диалогқа қатысу (таныс емес әңгімелесушімен қарым-қатынас жағдайында) 6.2.2.11 «тыңдаушы» позициясынан «сөйлеушіге» ауыса отырып диалог-сұраққа қатысу
	Мәтінді ҚЫИСТ-не аудару	6.2.2.12 ҚЫИСТ берілген тақырып бойынша мәтінді аудару (5-6 сөйлем)

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырыбы/ Ұзақ мерзімді жоспар бөлімдерінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	Ым-ишаралардың мән мәтінге байланысты вариативтілігі	7.1.1.1 мән мәтінге орай ым-ишара нұсқасын ажырату
	Ым-ишараттық сөйлеу тілінің құрылымдық элементтері	7.1.1.2 жағдаятпен ым-ишара элементтерінің құрылымдық байланысын білу
	Тілдесу барысындағы мимика	7.1.1.3 ым-ишара көмегімен қарым-қатынас процесінде мимиканың рөлін түсіну
1.2 Дактильді сөйлеу тілі	Дактильді жүйелердің топтастырылуы	7.1.2.1 дактильді жүйенің жіктелуін білу
	Дактильдеу ережесі	7.1.2.2 бастапқы әріптер және сөздердің үйлесімдігін дактильдеу ережесін сақтау
1.3 Сөздік жұмыс	«Уақыт», «Жыл мезгілдері» тақырыптары	7.1.3.1 «Уақыт», «Жыл мезгілдері» тақырыптарында мән мәтіннің ым-ишарасын білу
	Іс-әрекетті сапалы бағалау шарттары, тура-кері қатынас мағынасы	7.1.3.6 кеміту мен талап қарым-қатынасында мағына беру тәсілдерін білу 7.1.3.7 терістеуді білдіретін тәсілдерді ажырату 7.1.3.8 әрекетті бағалау мағынасын білдіретін ым-ишараны білу
2.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілін түсіну	Хабарлама талдау	7.2.1.1 құрылымына сүйене отырып, негізгі ойды анықтау 7.2.1.2 негізгі және екіншілік ақпаратты шығарып, ақпараттық негізгі мазмұнын түсіну
2.2 Диалогқа қатысу	ҚЫИСТ ҚЫИСТ көмегімен баяндау	7.2.2.1 ҚЫИСТ көмегімен сюжетті суреттердің сериясын сипаттау 7.2.2.2 ҚЫИСТ көмегімен сюжетті суреттер сериясын сипаттау
	Алған әсерлер мен сезімдерді жеткізу	7.2.2.3 сезімін тұжырымдау және онымен бөлісу
	Сұрақтар мен қаратпа тапсырмалар	7.2.2.4 қабылдағанын тұжырымдап немесе сұрақ қойып ым-ишара көмегімен анықтау
2-тоқсан		
1.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	Қол мен дененің экспрессивті қозғалыстары	7.1.1.4 қол мен дененің экспрессивті қимылдарын орындау және бақылау
	Таныс материалдар бойынша ауызша және ым-	7.1.1.5 белгілі материалда ауызша және ым-ишара сөйлемдерін салыстыру

	ишараттық сөйлеу тілінде тілдесу	
1.2 Дактильді сөйлеу тілі	Дактильдеу техникасын өз бетімен жетілдіру	7.1.2.3 дактильдеу техникасын өзіндік өңдеу бойынша тапсырмаларды орындау
1.3 Сөздік жұмыс	«Өсімдіктер», «Саңырауқұлақ», «Жануарлар» тақырыптары	7.1.3.2 «Өсімдіктер», «Саңырауқұлақ», «Жануарлар» тақырыбындағы мәнмәтінде ым-ишараны білу
	Мезгілдік құбылыстарды білдіретін ым-ишаралар	7.1.3.9 уақыттық байланысты (тәулік уақыты, жыл мезгілі) білдіретін ым-ишараны білу
2.1. Ым-ишараттық сөйлеу тілін түсіну	Ақпаратты талдау	7.2.2.3 сезімін тұжырымдау және онымен бөлісу
2.2 Диалогқа қатысу	Берілген тақырыпқа диалог құру	7.2.2.5 берілген тақырыпта өз ойымен бөлісіп, диалогқа қатысу
	Ым-ишара тілінде сөз сөйлеу	7.2.2.6 ым-ишараттық сөйлеу тілінде хабарламаға қатысу
3- тоқсан		
1.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	Мәнмәтінде ым-ишара компоненттерін өзгерту	7.1.1.6 мәнмәтінде ым-ишара компонентінің өзгерістерін анықтау
	Теледидардан сурдоаудармамен берілетін бағдарламаларды талдау	7.1.1.7 сурдоаудармамен телебағдарламаларды талдау және көру
	Ым-ишараттық сөйлеу тілінің сөздігі	7.1.1.8 ым-ишараттық сөйлеу тілі және сөздікті қолдану
1.2 Дактильді сөйлеу тілі	Дактильдеу техникасы	7.1.2.4 барлық дактилемаларды анық, нақты, жылдам, ауызша сөйлеу тіліне сәйкес орындау 7.1.2.5 сөйлеу тілінің кері материалын қолдануда дактильдеуді түсіру
1.3 Сөздік жұмыс	«Этика» тақырыбы	7.1.3.3 «Әдеп» тақырыбындағы мәнмәтінде ым-ишараны білу
	Кеңістіктік қарым-қатынастар	7.1.3.10 кеңістіктік байланысты (әрекетке бағытталған, әрекет орнын) білдіретін ым-ишараны білу
2.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілін түсіну	Көп мағыналы ым-ишаралар	7.2.2.4 қабылдағанын тұжырымдап немесе сұрақ қойып ым-ишара көмегімен анықтау
2.2 Диалогқа қатысу	«Менің күнім», «Жол жүру ережелері» тақырыптары	7.2.2.7 «Менің күнім», «Жол жүру ережесі» жағдайларын бейнелеу

	Келісім білдірмейтін кері ым-ишаралар	7.2.2.8 теріс пікір қолдану арқылы диалог жүргізу
4 тоқсан		
1.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	ҚЫИСТым-ишара компоненттері	7.1.1.9 ҚЫИСТ ым-ишаракомпонеттерін еркін ажырату
	ҚЫИСТ, ҚЫИСТ және ауызша сөйлеу тілінің қызметі	7.1.1.10 естімейтіндердің коммуникациялық қызметінде ҚЫИСТ және ҚЫИСТ ауызша қызметін білу
1.2 Дактильді сөйлеу тілі	Дактильдеу техникасы	7.1.2.6 дактильдеудің ережелерін сақтау: нақтылық, жылдамдық, әңгімелесумен арасындағы қашықтық
1.3 Сөздікжұмыс	«Өнер», «Еңбек - қоғам мен адам өмірінде» тақырыптары	7.1.3.4 «Өнер» тақырыбындағы мәнмәтінде ым-ишараны білу 7.1.3.5 «Адам және қоғам өміріндегі еңбек тақырыбындағы мәнмәтінде ым-ишараны білу
	Ым-ишаралар көмегімен сандық қатынастарды жеткізу	7.1.3.11 ым-ишара көмегімен сандық қарым-қатынасты білдіретін тәсілдерді білу
2.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілінтүсіну	Интеллектуалды эмоциялар	7.2.2.5 берілген тақырыпта өз ойымен бөлісіп, диалогқа қатысу
2.2 Диалогқа қатысу	«Менің болашақ мамандығым», «Білім алушылардың құқықтары мен міндеттері» тақырыптары	7.2.2.9 «Менің болашақ мамандығым» тақырыбында диалог жүргізу 7.2.2.10 «Білім алушылардың құқығы мен міндеттері» тақырыбында диалог жүргізу
	Ым-ишара білдіру техникасы	7.2.2.11 ым-ишараның эмоционалдылығын, анықтылығын көрсету
	Берілген тақырыпқа диалог құру	7.2.2.12 берілген тақырып бойынша диалогқа қатысу (таныс және таныс емес адамдармен қарым-қатынас жағдайында)

4) 8-сынып:
4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырыбы/ Ұзақ мерзімді жоспар бөлімдерінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	Объект қатынастар, ым-ишараның мәнмәтіннің күші, жылдамдығы, уақытына	8.1.1.1 мәнмәтінге байланысты (кеңістік жағдайы, әрекет тәсілі) ым-ишара өзгеріп отыратынын білу 8.1.1.2 субъективті-объективті қарым-қатынасқа, уақытқа, күшіне, жылдамдығына қарай орындаудың тәуелділігін білу

	тәуелділігі	
1.2 Дактильді сөйлеу тілі	Ым-ишараттық сөйлеу тілі, дактильді және ауызша сөйлеу тілдерінің қатынасы	8.1.2.1 қарым-қатынас процесінде ауызша, дактильді байланыстың шегін ескеру
1.3 Сөздік жұмыс	«Өнер», «Мұражайда», «Көрмеде» тақырыптары	8.1.3.1 «Өнер» тақырыбындағы мәнмәтінде ым-ишараны білу 8.1.3.2 «Мұражайда», «Көрмеде» жағдайларын бейнелеу
	Жалпылау түсініктерінің ым-ишара эквиваленттері	8.1.3.7 түсініктерді жалпылайтын ым-ишара баламаларының тәсілдерін білу
2.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілін түсіну	Мәтіннің құрылымдық элементтерінің негізінде негізгі ойды және білім алушылардың қажеттілігін анықтау	8.2.1.1 арнаулы аудитория және мәтіннің құрылымдық элементі негізінде негізгі ойды анықтау
2.2. Диалогқа қатысу	Берілген тақырыпқа диалог құру	8.2.2.1 берілген тақырыпта (арнайы қарым-қатынас жағдайы талаптарында) диалогқа қатысу 8.2.2.2 белгілі жағдайларда мүмкіндігін көрсетіп диалог құру
2-тоқсан		
1.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	Ым-ишараттық сөйлеу тілімен ауызша сөйлеу тілінде ақпарат алмасу	8.1.1.3 ауызша-ым-ишара аударма және тура-кері тәсілдерді меңгеру мақсатында ауызша және ым-ишараттық сөйлеу тілі көмегімен ақпарат беруді салыстыру
	Сурдоаудармашы мамандығы	8.1.1.4 сурдоаудармашы мамандығы жөнінде білу
1.2 Дактильді сөйлеу тілі	Дактильдеу техникасы	8.1.2.2 құрдастарымен және ересектермен қарым-қатынасы қиындағанда, күрделі сөйлеу тілі материалын меңгерудегі қиындықтарда ғана дактильді сөйлеу тілін қолдану
1.3 Сөздік жұмыс	«Жер» тақырыбы	8.1.3.3 «Жер» тақырыбындағы мәнмәтінде ым-ишараны білу
	Келісім білдірмейтін кері ым-ишаралар	8.1.3.8 терістеуді білдіретін ым-ишараны білу (келіспеу, бас тарту, дәрменсіздік)
2.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілін түсіну	Ақпаратты талдау	8.2.1.2 таныс және таныс емес, негізгі және екіншілік ақпаратты шығара отырып ақпараттық негізгі мағынасын түсіну

2.2Диалогқа қатысу	Кеңістікті айқындайтын ым-ишаралар	8.2.2.3 ым-ишараттық сөйлеу тілі көмегімен нақтылау, ауызша сөйлеу тілі көмегімен әңгімелесушіден ақпарат алу
	Мән-жайдың себептерін анықтау	8.2.2.4 сұрай білу: жағдайдың себебін және орнын анықтау
	Берілген тақырыпқа диалог құру	8.2.2.5 өз ойын білдіріп, мәселе бойынша диалогқа қатысу
3-тоқсан		
1.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	Кеңістіктік қарым-қатынастарды жеткізу	8.1.2.5 кеңістіктік қарым-қатынасты өзгертетін ым-ишараны білу
	Қарым-қатынас білдіру құралдары	8.1.2.6 қарым-қатынасты пайымдау тәсілдерін білу
1.2 Дактильді сөйлеу тілі	Дактильдеу техникасы	8.1.2.3 күрделі қысқарған сөздерді айту мен дактильдеу ережелерін сақтау
1.3 Сөздік жұмыс	«Жансыз табиғат» тақырыбы	8.1.3.4 «Жансыз табиғат» тақырыбындағы мәнмәтінде ым-ишараны білу
	Объектті қарым-қатынасқа мағына беру	8.1.3.9 объектілік қарым-қатынастың мағынасын білдіретін ым-ишараттық сөйлеу тілінің баламасын білу
2.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілін түсіну	Тілдесуші адамның ым-ишараттық сөйлеу тілін бағалау	8.2.2.3 әңгімелесушінің ым-ишараттық сөйлеу тілін (мазмұны, назар аудартатын құрал) бағалау
2.2 Диалогқа қатысу	Ауызша және ым-ишараттық сөйлеу тілінде интервью алу	8.2.2.6 ауызша және ым-ишараттық сөйлеу тілінде сұхбат жүргізу
	Өзінің қаласы, өлкесі, елі туралы әңгімелеу	8.2.2.7 өзінің елі, қаласы туралы айтып беру
	Диалог-сауалнама	8.2.2.8 жас ерекшелікті ескере отырып диалог-сұрауға қатысу
4 - тоқсан		
1.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	Морфологиялық мәндерді жеткізу	8.1.2.7 морфологиялық мағыналарды беру тәсілдерін білу
	ҚЫИСТ ҚЫИСТ синтаксисі	8.1.2.8 ҚЫИСТ синтаксистік бірлігінің құрылу ерекшелігін білу 8.1.2.9 ҚЫИСТ синтаксистік бірлігін құру ерекшелігін білу
1.2 Дактильді сөйлеу тілі	Халықаралық дактильді әліпби	8.1.2.4 сұрай білу: жағдайдың себебін және орнын анықтау
1.3 Сөздік жұмыс	«Туған өлке», «Ежелгі дәуір тарихы» тақырыптары	8.1.3.5 «Туған өлке» тақырыбындағы мәнмәтінде ым-ишараны білу 8.1.3.6 «Ежелгі дүние тарихы» тақырыбындағы мәнмәтінде ым-ишараны білу
	Мүмкіндіктердің болмауын	8.1.3.10 қажет жағдайда білдіретін ым-ишараны білу (ештеңе, ешқашан)

	білдіретін кері ым-ишаралар	
	Екі жақты байланыс ым-ишара- сөз, сөз-ым-ишара	8.1.3.11 өткен материалда сөз-ым-ишара, ым-ишара-сөздің екіжақты байланысын жүзеге асыру
2.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілін түсіну	Ақпаратты талдау	8.2.1.2 таныс және таныс емес, негізгі және екіншілік ақпаратты шығара отырып ақпараттық негізгі мағынасын түсіну
2.2 Диалогқа қатысу	Диалогтердің түрлері	8.2.2.9 жауаптарын дәлелдеу 8.2.2.10 әрекеті мақсатын білдіретін диалог құру 8.2.2.11 эмоционалды ынталы жағдайларда диалогқа қатысу

5) 9-сынып:
5-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырыбы/ Ұзақ мерзімді жоспар бөлімдерінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	Әр түрлі елдерде ым-ишараттық сөйлеу тілі	9.1.1.1 әр мемлекетте ым-ишараттық сөйлеу тілін қолданудың тәжірибесін білу
	Ым-ишараттық сөйлеу тілінде жазу	9.1.1.2 ым-ишараттық сөйлеу тілі жазу жүйесін (белгі, кодтама ережесін) білу
1.3 Сөздік жұмыс	«Техника», «Бұқаралық ақпарат құралдары» тақырыптары	9.1.3.1 «Техника» тақырыбындағы мәнмәтінде ым-ишараны білу 9.1.3.2 «Бұқаралық ақпарат құралдары» тақырыбындағы мәнмәтінде ым-ишараны білу
	Ым-ишаралар-сұрақтар	9.1.3.6 Жағдайды, себептерді анықтауға бағытталған сұрақтарды білдіретін ым-ишараларды білу
	Санды білдіруге арналған ым-ишаралар	9.1.3.7 сандық пайымдаулар мен ым-ишараны еркін қолдану
2.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілін түсіну	Ақпаратты талдау	9.2.1.1 естіген нәрсеге өзінің қарым-қатынасын білдіре отырып, шағын тақырып негізінде негізгі ойды анықтау
2.2 Диалогқа қатысу	Ым-ишараттық сөйлеу тілінің техникасы	9.2.2.1 ым-ишараттық сөйлеу тілінің жақсы техникасын көрсету (кезектілігі, анықтылығы, нақтылығы)
	Диалогтердің түрлері	9.2.2.2 жағдайға байланысты диалог жүргізу
2-тоқсан		
1.1 Ым-	Ауызша сөйлеу	9.1.1.3 ауызша сөйлеу тіліне омоним болатын

ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	тіліне омоним болатын ым-ишара ұқсастығын табу	ым-ишара ұқсастығын табу
	Әр түрлі жағдайлардағы ым-ишаралар	9.1.1.4 кітап, газет, өлең, мәтіннен алынған түрлі жағдайларда пәннің мағынасы үшін ым-ишара қолдану
1.3Сөздікжұмыс	«Экологиялық мәдениет»тақырыбы	9.1.3.3 «Экологиялық мәдениет» тақырыбындағы мәнмәтіндеым-ишараны білу
	Заттың құнын, бағасын, ұзындығын, мөлшерін білдіретін ым-ишаралар	9.1.3.8 өлшем, баға, құнын білдіретін ым-ишараны қолдану
	Себеп-салдарлық байланыстарды көрсететіным-ишаралар	9.1.3.5 себеп-салдар қарым-қатынасын білдіретін ым-ишараны білу
2.1Ым-ишараттықсөйлеу тілінтүсіну	Мәтінді түсіну	9.2.1.2 пайымдау мақсатымен, ашық және жабық ақпаратты анықтай отырып, мәтін мазмұнын, пайымдаудың мақсаты мен ақпаратын түсіну
2.2Диалогқақатысу	Бейтаныс адамдармен байланыс	9.2.2.3 әңгімелесушінің ым-ишараттық сөйлеу тілін бағалау (ырғақтығы, арнаулы аудиторияға сәйкестігі)
	Сұрақ-жауап	9.2.2.4 әңгімелесушінің ым-ишараттық сөйлеу тілін түсіну (құрылымы және мазмұндау логикасы)
3-тоқсан		
1.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	Ым-ишараттық сөйлеу тілінің халықаралық жүйесі	9.1.1.5 ым-ишара қарым-қатынасының Халықаралық жүйесі жөнінде білу
	Ым-ишараттық сөйлеу тілінде баяндама жасау	9.1.1.6 ым-ишараттық сөйлеу тілінде баяндамамен шығу
1.3Сөздікжұмыс	«Мемлекет және құрлық» тақырыбы	9.1.3.4 «Мемлекет және құрлық» тақырыбындағы мәнмәтіндеым-ишараны білу
	Мақсатты тәуелділіктің мәндерін білдіретіным-ишаралар	9.1.3.6 жағдайды, себептерді анықтауға бағытталған сұрақтарды білдіретін ым-ишараларды білу
2.1Ым-ишараттық сөйлеу тілінтүсіну	Ым-ишараттық сөйлеу тілін бағалау	9.2.2.3 ым-ишара көмегімен сұрақ қою арқылы таныс емес адамдардан ақпарат алу
2.2Диалогқақатысу	Ым-ишараттық сөйлеу тілінің техникасы	9.2.2.5 ым-ишараттық сөйлеу тілі талаптарын орындау: ым-ишара нақтылығы, орындау күші, қолдың жұмсақтығы, икемділігі, көзқарас

	Пікірталасқа қатысу	9.2.2.6 пікірталасқа қатысып өз ойын білдіру, өзінің шешімін айтып, қорытынды шығару
	Логикалық тұжырымдама	9.2.2.7 логикалық ой қорытындысын жасау 9.2.2.8 мәтін, диалогты ым-ишара тіліне аудару
4 тоқсан		
1.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	Ым-ишараттық сөйлеу тілінің жүйелері	9.1.1.7 ұлттық ым-ишараттық сөйлеу тілі жөнінде түсінік қалыптастыру 9.1.1.9 локальды ым-ишара жүйесі жөнінде білу (отбасы, аудан, қала, субмәдениет)
	Ым-ишараттық сөйлеу тіліне үйрететін видеосабақтар	9.1.1.8 ым-ишараттық сөйлеу тілін оқуды видеосабақтарды өздігінен алу
1.3 Сөздік жұмыс	«Сәулет өнері» тақырыбы	9.1.3.5 «Сәулет» тақырыбындағы мәнмәтінде ым-ишараны білу
	Мүмкіндіктердің болмауын білдіретін кері ым-ишаралар	9.1.3.7 сандық пайымдаулар мен ым-ишараны еркін қолдану
2.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілін түсіну	Тілдесушінің ым-ишараттық сөйлеу тілін бағалау	9.2.2.4 сұрай білу: жағдайдың себебін және орнын анықтау
2.2. Диалогқа қатысу	Ым-ишараттық сөйлеу тілін ауызшаға және керісінше ауызшадан аудару	9.2.2.8 мәтін, диалогты ым-ишара тіліне аудару 9.2.2.9 ым-ишараттық сөйлеу тілінен ауызша сөйлеу тіліне аудару
	Күрделі ым-ишара ұқсастығын табу	9.2.2.10 күрделі ұқсастықтарды құрау

б) 10-сынып:
6-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырыбы/ Ұзақ мерзімді жоспар бөлімдерінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	Қазіргі уақытта әлемдегі ым-ишараттық сөйлеу тілі	10.1.1.1 естімейтіндердің өмірлік әрекетінде орын алатын халықаралық және республикалық заңдарды білу 10.1.1.11 әртүрлі мемлекеттерде ым-ишараның юристік беделін білу
	Ым-ишараттық сөйлеу тілінің кодталуы	10.1.1.2 ым-ишараттық сөйлеу тілін жазбаша түрде кодпен жазуды білу
1.3 Сөздік жұмыс	«Естімейтіндердің әлемі» тақырыбы	10.1.3.1 «Естімейтіндер әлемі» тақырыбындағы мәнмәтінде ым-ишараны білу
	Ым-ишара түрлері	10.1.3.6 Көпмағыналы сөздерге сәйкес ым-ишараны білу

		10.1.3.7 синоним, омоним, антонимге сәйкес ым-ишараны білу
2.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілін түсіну	Ақпаратты талдау	10.2.1.1 сыни қарым-қатынасты білдіре отырып, мәтіннің бөлшектік және негізгі ақпаратын түсіну
2.2 Диалогқа қатысу	Эмоционалдыым-ишара қимылдары	10.2.2.1 хабарламаның мазмұнын эмоционалды жеткізу
	Таныс емес жағдайдағы байланыс	10.2.2.2 таныс емес жағдайда диалогқа қатысу (сұрақ қою, әңгімелесушіні қолдау, сұрастыру, сендіру)
	«Ақпараттық технологиялар»тақырыбы	10.2.2.7 «Ақпараттық технология» тақырыбында диалог жүргізу
2-тоқсан		
1.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	Ым-ишараттық сөйлеу тілініңкодталуы	10.1.1.3 жазбаша сөйлеу тілінде ым-ишараттық сөйлеу тілін кодсыздандыруды білу
	Фразеологизмдер	10.1.1.4 қазақша фразеологизмдерге ым-ишара баламаларын таңдау
1.3Сөздікжұмыс	«Ақпараттық технологиялар»тақырыбы	10.1.3.2 «Ақпараттық технология» тақырыбындағы мәнмәтіндеым-ишараны білу
	Ым-ишараттық сөйлеу тілінде сөздердің топтастырылуын білу	10.1.3.8 ым-ишараттық сөйлеу тіліндегі сөз топтамаларын білу
2.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілінтүсіну	Ым-ишараттық сөйлеу тілін бағалау	10.2.1.2 әңгімелесушінің ым-ишараттық сөйлеу тілін (мазмұны, құрылымы, нормативтілігі) бағалау
2.2 Диалогқа қатысу	Берілетін сұрақтардың түрлері	10.2.2.3 жағдайға байланысты әртүрлі сұрақтарды пайдалану
	Ым-ишара білдіру техникасы	10.2.2.4 бөтен адаммен қарым-қатынаста өзін еркін сезіну
	Диалог түрлері	10.2.2.5 пікірталасқа қатысу, мәселені шешуді көзқарасын таныту
	«Әдебиет» тақырыбы	10.2.2.8 «Әдебиет» тақырыбында диалог жүргізу
3-тоқсан		
1.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	Ым-ишарамәнмәтіндері	10.1.1.5 түрлі мәнмәтінде лексикалық бірлікті қосу
	Диалогтық және монологтік тілдесудің шығармашылық үйлесімі	10.1.1.6 диалогтық және монологтық пайымдауларды шығармашылық құрамдастыру
	Ым-ишараттық сөйлеу тілінің жүйелері	10.1.1.7 қазақша ым-ишараттық сөйлеу тілі диалектісі жөнінде түсінік қалыптастыру

1.3 Сөздік жұмыс	«Әдебиет» тақырыбы	10.1.3.3 «Әдебиет» тақырыбындағы мәнмәтіндеым-ишараны білу
	Кері жағдайы білдіретін ым-ишаралар	10.1.3.9 кері талапты білдіретін ым-ишараны білу
2.2 Диалогқа қатысу	«Заманауи әлем жастары» тақырыбы	10.2.2.9 «Заманауи әлем жастары» тақырыбында диалог жүргізу
	Түсінікті болу үшін, айтылғанды түрлендіру	10.2.2.6 анықтау үшін айтылғанды басқа сөзбен жеткізу
4-тоқсан		
1.1 Ым-ишараттық сөйлеу тілінің ерекшеліктері	Ым-ишараттық сөйлеу тілінде көркем аударма	10.1.1.8 ым-ишара көркем аударма ерекшеліктері жөнінде түсінік қалыптастыру
	Қостілді ым-ишара (билингвизм)	10.1.1.9 екітілділік (билингвизм) ауызша-ым-ишараттық сөйлеу тілін түсіну
	Кәсіби ым-ишаралар	10.1.1.10 кәсіби ым-ишара жөнінде (дирижер, биржашы) түсінік қалыптастыру
1.3 Сөздік жұмыс	«Заманауи әлем жастары», «Мәңгілік Ел» тақырыптары	10.1.3.4 «Заманауи әлем жастары» тақырыбындағы мәнмәтіндеым-ишараны білу 10.1.3.5 «Мәңгілік Ел» тақырыбындағы ұлттық идея мәнмәтіндеым-ишараны білу
	Ым-ишара - неологизмдер	10.1.3.10 жаңа сөздер ым-ишарасын білу
2.2 Диалогқа қатысу	Радиобағдарламаларды, телевизиялық бағдарламаларды телефон арқылы тілдесулерді аудару	10.2.2.10 «Мәңгілік ел» тақырыбында диалог жүргізу